

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

شهید بهشتی

آئین نامه تشکیل تیم ارزیابی و واکنش سریع

نگارش و گرد آوری :

دکتر محمد رضا سربازی

کارشناس مسئول بیماریهای واگیر دانشگاه

گروه تخصصی پیشگیری و مبارزه با بیماریها

پائیز ۱۳۸۶

آئین نامه تشکیل تیم واکنش سریع

مقدمه: منظور ما از طراحی و استقرار تیم واکنش سریع ضرورت برقراری یک نظام مراقبت بیماری و هشدار سریع و سیستم پاسخ دهی در یک موقعیت خاص و ویژه بوده که نشاندهنده بروز این اتفاق می باشد، این اتفاق می تواند یک طغیان Out break و یا اپیدمی گسترده یا اورژانس بهداشتی بین المللی و یا یک حادثه بیوتروریستی و... باشد، مطمئناً پس از پایان فاز حاد اورژانس رخ داده می تواند در سطح فیلد با سیستم ملی نظام مراقبت بیماریهای متناسب و منطبق گردد.

مشخصات: تیم واکنش سریع نیاز به یک پایه ریزی اصولی و عمیق و بنیادین دارد. لذا لازم است منبعث از عملکرد ذیل باشد.

۱. متعهد به نوع فعالیت با پذیرش فوق حساس بودن عملیات باشد.
۲. پذیرش محرمانه بودن فعالیت بدلیل آنکه تا رسیدن به تشخیص قطعی عملیات از دیدگاه طبقه بندی لازم است حفظ و حراست گردد.
۳. وحدت رهبری و مدیریتی واحد تیم واکنش سریع نیاز اساسی است.
۴. آرمان مشترک و همسوئی و همنوایی جزء اصول فعالیت در تیم واکنش سریع می باشد.
۵. حذف بروکراسی و فراهم نمودن امکانات و تدارکات و ترابری و... در کوتاهترین زمان ممکن. بعنوان لجستیک برنامه از مهمترین مسائلی است که باید به آن توجه گردد.
۶. آشنایی کامل به قانون سلامت بین الملل (IHR) و مد نظر داشتن تعهدات دولت متبوع به اجرای این قانون.
۷. بسترسازی داشتن انسجام درون سازمانی در تیم واکنش سریع اصل اجتناب ناپذیر می باشد.
۸. پذیرش این تیم و نوع عملکرد آن توسط مسئولین درون حوزه سلامت و اخذ پشتیبانی کامل از مسئولین دستگاههای موازی بیرون سازمان
۹. حفظ انسجام تیم واکنش سریع و پذیرش اداره تیم توسط IHR Focal Point کشوری
۱۰. اتصال و ارتباط تنگاتنگ تیم واکنش سریع با IHR Focal Point های دانشگاه های علوم پزشکی کشور
۱۱. فراهم آوردن امکانات تشخیص سریع با استفاده از Rapid Test در محل فیلد بحران
۱۲. اتصال تیم واکنش سریع با امکانات آزمایشگاه سیار Lab Mobil و جعبه های تست سریع

Rapid Test Box

در مبحث آئین نامه تیم واکنش سریع به موارد ذیل نیز بایستی توجه گردد.

الف) شبکه ارتباطات: استقرار شبکه ارتباطات لازمه تشکیل تیم واکنش سریع می باشد، ارتباطات نقش وسیع و موثری در نظارت، اخذ تصمیم، روابط انفرادی، رهبری و سایر اعمال بشمار می رود و در این راستا اعضاء تیم واکنش سریع و دستگانهایی که این اعضاء به آنها وابسته اند بایستی به اهمیت شبکه ارتباطات توجه ویژه مبذول و در این موقعیت نمودار شبکه ارتباطات بایستی طراحی گردیده و از یک نظام هرمی پابرجا و استوار بهره مند باشد. با توجه به اینکه تیم واکنش سریع عملاً تحت تاثیر سازمانهای رسمی پوشش دهنده می باشد، لذا بایستی اصل هدف و اهمیت این تیم برای دستگانهایی تصمیم گیرنده کاملاً ملحوظ و مشخص باشد.

ب) عوامل موثر در رفتار گروهی: پویایی گروه شکل دهنده تیم واکنش سریع: استمرار روابط و تعامل در یک تیم واکنش سریع در طول زمان یکنوع همبستگی و پیوندهای مشترک ایجاد می نماید که پیوندهای جمعی منجر به آن خواهد شد که گروه یا تیم هدفی مشترک را برای خود ترسیم نماید و کلیه مفاد آن هدف مورد تائید و توافق افراد گروه قرار گیرد. در اینجاست که برای تحقق هدف نهایی تیم واکنش سریع افراد نقشها و وظایف متفاوتی را ایفا می نمایند.

ج) توجه ویژه به متغیرها در تیم واکنش سریع:
ج-۱- متغیرهای فردی: مانند طرز برخورد و چگونگی قضاوت، شخصیت و مهارتهای فردی افراد تیم که لازم است دقیقاً مدنظر قرار گیرد.

ج-۲- متغیرهای محیطی: نوع وظایف و مسئولیتها، حجم فعالیت و اهمیت کار گروهی در تیم واکنش سریع
ج-۳- متغیرهای گروهی: میزان و درجه تاثیر پذیری و تاثیر گذاری و نفوذ تیم واکنش سریع، چگونگی ارتباطات و میزان کشش و حساسیت افراد گروه نسبت به یکدیگر و نسبت به جامعه در معرض تهدید فوق العاده مهم و حیاتی است.

د) انگیزش: تهیج افراد به انسجام کار در یک تیم واکنش سریع جهت رسیدن به هدفهای مورد نظر در امر کنترل آنی و برق آسای حادثه فوق العاده مهم و اساسی است، نقش مدیریت و رهبری در ایجاد انگیزش افراد به همکاری تیمی بمنظور رسیدن به هدف اصل اجتناب ناپذیر است.

ر) عناصر مدیریت تاثیر گذار در تیم واکنش سریع: این عناصر شاملند، به هماهنگ بودن منابع انسانی و مادی برای نیل به هدف در کوتاه زمان ممکن، در اینجا لازم است علم و هنر متشکل و هماهنگ کردن و رهبری و کنترل فعالیتهای دسته جمعی برای نیل به هدفهای مطلوب با حداکثر کارایی تعریف گردد.

ز) سازماندهی: محول نمودن وظایف خاص به افراد عضو تیم واکنش سریع و در خصوص تقسیم کار طبقه بندی و تفویض اختیار از اصول اساسی است.

ساختار: تیم واکنش سریع لازم است:

- دارای ساز و کار قوی و تنومند در بدنه سیستم سلامت با استفاده از کلیه توانمندی های فکری و علمی و درون مایه قوی باشند.
- بهره مندی از خلاقیت در عملکرد و حفظ مستدام شرایط ویژه اختصاصی بعنوان تیم واکنش سریع لازمه ساختاری این تیم است.
- طراحی تیم بمنظور کشف فوری- تأیید و پاسخ به اپیدمیها و اورژانسهای بهداشتی
- دارا بودن دانش و آگاهی کامل در جهت روشهای مختلف کشف بیماری
- تیم واکنش سریع بایستی جهت گزارش فوری رویدادها و بیماری های اولویت دار آمادگی داشته باشد. (با استفاده از تلفن- نمابر- پست الکترونیک و...)
- تعامل تنگاتنگ تیم واکنش سریع با IHR Focal point هر دانشگاه و IHR Focal point ملی از اصول اساسی است.

* اهداف: گامهای موثر در رسیدن به هدف: یک تیم واکنش سریع لازم است آشنایی کامل با سیستم و فرآیند داشته باشد، مسائل را خوب بشناسد اولویت بندی مسائل را سر لوحه کار خود قرار دهد، در تحلیل بیان مسئله آگاهانه عمل نموده و قادر به انجام باشد، توانا به تعیین اهداف تیم باشد، به گردآوری صحیح و دقیق داده ها توجه ویژه نماید و در پردازش و تفسیر داده ها آگاهی کامل داشته، جهت حل مشکل قادر به برنامه ریزی و ارائه گزارش باشد. به اجزاء پایش و کنترل رخداد بهداشتی یا اپیدمی یا طغیان و... قادر بوده و با توانمندی در انجام ارزشیابی دقیق کوشش نماید و بتواند گزارش نهایی را مستدل ارائه دهد و همچنین نیروهای مسلح محیطی و میانی را جهت استمرار کنترل تا رسیدن به شرایط قابل قبول آماده و بطور مستمر پایش نماید. به مسئولیت ملی و بین المللی مرکز مدیریت بیماریها بعنوان IHR Focal point کاملاً واقف باشد.

- دیگر اجزاء رسیدن به هدف در تیم واکنش سریع عبارتند از: در فاز حاد یک بحران، هدف اولیه یک تیم هشدار سریع کشف فوریتهای بیماریهای مستعد اپیدمی در جمعیت بحران زده و پاسخ فوری به آن است . مدنظر داشتن اولویت بیماریهای واگیر و غیرواگیر اندمیک (بومی) نیز بپای اهداف برنامه ریزی اهمیت دارد و از دیگر اهداف فعالیت این تیم زمینه سازی در رابطه با آماده سازی پاسخ منطقی جهت IHR Focal point ملی بمنظور انعکاس به مسئولین سطح کشوری و WHO می باشد.

اعضاء تیم واکنش سریع:

این قسمت توسط اعضاء شرکت کننده در دومین جلسه تنظیم و بصورت الگوریتم پیوست ارائه میگردد . لازم به توضیح است که تیم واکنش سریع مختصات فوق ویژه داشته و انتخاب اعضاء آن از اهمیت خاصی برخوردار است.

تیم واکنش سریع دارای دو بخش حقوقی و حقیقی می باشد.

الف: بخش حقوقی متشکل از مرکز مدیریت بیماریها- مرکز حوادث و فوریتهای پزشکی- دفتر سلامت محیط و کار- انستیتو پاستور ایران- اداره کل امور آزمایشگاهها- سازمان دامپزشکی کشور- شرکت مهندسی آب و فاضلاب و وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.

ب: بخش حقیقی: افراد حقیقی بایستی اشخاص صاحب نظر بوده و با توان ویژه احساس مسئولیت تمام عیار قادر باشند با اشراف کامل تلاش نمایند که به شش تیم هشت نفره تقسیم میگردند ضمناً بخش مرتبط با این شش تیم در مقابل با IHR Focal Point ملی بوده که براساس نظر ایشان با تیمهای ششگانه همکاری می نمایند که در Box جداگانه طراحی شده است.

کمیته سیاستگذاری تیم واکنش سریع*

* با توجه به جلسه مورخه ۸۶/۶/۲۲ اعضاء کمیته سیاستگذاری توسط جناب آقای دکتر گویا پس از مذاکره با معاونت محترم سلامت مشخص و نهایی می گردد.

شرح وظایف کمیته سیاستگذاری

۱. برنامه ریزی و همگامی در امر نحوه اجرای فعالیت تیمهای ششگانه واکنش سریع
۲. هماهنگی فرابخشی بطور دقیق
۳. هماهنگی درون بخشی بطور پویا
۴. پیگیری تامین امکانات و لجستیک
۵. مراقبت و پایش تیمهای ششگانه

نحوه مداخله تیم واکنش سریع

۱. جلسه اضطراری کمیته سیاستگذاری با مسئولیت IHR Focal Point کشوری (رئیس مرکز مدیریت بیماریها)

۲. ارزیابی آخرین اطلاعات دریافتی از فیلد از جنبه و نوع موقعیت حادثه توسط کمیته سیاستگذاری

۳. بررسی نحوه اعزام سریع تیم واکنش سریع به منطقه بحران توسط کمیته سیاستگذاری
۴. انتخاب تیم واکنش سریع از میان شش تیم تعریف و مشخص شده توسط کمیته سیاستگذاری
۵. فراخوان اعضای تیم واکنش سریع منتخب توسط دبیر کمیته سیاستگذاری با تنظیم دعوتنامه و با امضاء مسئول کمیته سیاستگذاری

وظایف تیم واکنش سریع بمحض حضور در فیلد بحران زده

- الف: قبل از اعزام از IHR Focal Point دانشگاهی و متخصص عفونی منتخب عضو تیم دانشگاه و عضو علی البدل خواسته شود تا به همراه تیم واکنش سریع اعزامی به منطقه بحران زده اعزام شوند.
- ب: انجام ارزیابی سریع میدانی توسط تیم واکنش سریع
- ج: بررسی وضعیت نحوه فعالیت آزمایشگاههای موجود و ارزیابی میزان آمادگی
- د: تشکیل جلسه اضطراری جهت تصمیم گیری نهایی
- س: طراحی مطالعه اپیدمیولوژیک سریع توسط متخصص اپیدمیولوژی عضو تیم واکنش سریع با توجه به مشورت انجام شده با سایر اعضای تیم
- ش: ارزیابی نیاز یا عدم نیاز اعزام سریع آزمایشگاه سیار یا جعبه کیت های سریع به منطقه
- س: طراحی مطالعه اپیدمیولوژیک سریع توسط متخصص اپیدمیولوژی عضو تیم واکنش سریع با توجه به مشورت انجام شده با سایر اعضای تیم
- ش: ارزیابی نیاز یا عدم نیاز اعزام سریع آزمایشگاه سیار یا جعبه کیت های سریع به منطقه
- ص: تصمیم گیری در رابطه با کلیه ایجاد مبارزه بخصوص کاهش مرگ و میر و ارزیابی نیاز یا عدم نیاز به محدودسازی حرکت جمعیت ها در منطقه (قرنطینه)
- ض: هماهنگی مداوم تیم واکنش سریع با تیم IHR Focal Point دانشگاهی
- ط: گزارش سریع نتایج اولین ارزیابی به صورت فلش یا E-mail به IHR Focal Point کشوری
- ظ: ارائه پس خوراند سریع توسط IHR Focal Point کشوری به تیم واکنش سریع
- ع: هماهنگی با مسئولین سیاسی استان در صورت صلاحدید IHR Focal Point ملی براساس پس خوراند اعلام شده
- غ: سایر اقدامات لازم براساس نظر IHR Focal Point کشوری و کمیته سیاستگذاری
- ل: ایجاد شرایط stable شدن شرایط و هماهنگی با تیم IHR Focal Point دانشگاهی جهت قبول مستقیم فعالیت و اقدام و تصمیم گیری در امر مراقبت تیم از فیلد بحران زده